

Henryk HAJDUK

DOROBEK NAUKOWY PROF. DR. INŻ. LEONA ROWIŃSKIEGO W DZIEDZINIE ORGANIZACJI PRODUKCJI BUDOWLANEJ

Przemijający czas niesie wiele niepowtarzalnych zdarzeń występujących tylko jedyny raz w życiu. Takim, jakże chlubnym i szacunku godnym, zdarzeniem jest właśnie Jubileusz z okazji siedemdziesięciu lat twórczego, pełnego pasji i zaangażowania życia - jakim było i jest życie Profesora Leona Rowińskiego.

Ten właśnie uroczysty moment stwarza okazję do zarysowania drogi naukowej Profesora, Jego dorobku naukowego i dydaktycznego. Myślę, że bogactwo tego dorobku wymaga nie jednego pióra. Chciałbym przedstawić jedynie pewien wycinek z Jego rozległej działalności naukowej. Podejmuję tę próbę nie bez pewnego onieśmialenia.

Twórczość naukowa Profesora L. Rowińskiego, która charakteryzuje się nie tylko walorami teoretycznymi, ale również posiada wysoką wartość aplikacyjną, jest szczególnie widoczna w Jego pracach z dziedziny organizacji produkcji budowlanej. A dorobek Profesora w tej dziedzinie jest rozległy, bowiem sięga również w sferę technologii i ekonomiki budownictwa, które to zagadnienia stanowią także przedmiot zainteresowań naukowo-badawczych i dydaktycznych Profesora.

Problematyka organizacyjna przenikając do innych obszarów może być jednak w pewnej części wyodrębniona w oddzielny nurt dociekań naukowych Profesora o względnie autonomicznym charakterze. I ten - ograniczony do rozwiązań poświęconych ściśle organizacji procesów budowlanych - wątek jest i tak pokaźny i znajduje swój wyraz w wielu publikacjach, które składają się na kilka podstawowych obszarów problemowych. Skupiły one bowiem na sobie uwagę i umiejętności naukowe Jubilata.

Zaproponowany niżej podział zainteresowań naukowych Profesora z dziedziny organizacji na główne nurty ma charakter umowny i może budzić różne zastrzeżenia. Mimo to zdaje się on spełniać wystarczająco dobrze swą funkcję kwalifikacyjną pozwalając tym samym na charakterystykę osiągnięć naukowych i dydaktycznych Profesora w tej dziedzinie.

Otóż nurt I można by określić mianem teoretycznego. Zdając sobie sprawę z umowności tego kryterium - uważałbym za stosowne zaliczyć do tego nurtu wszelkie te publikacje, które poświęcone są formułowaniu przez Autora metodom organizacji procesów budowlanych. Na uwagę w tej grupie tematycznej zasługują takie pozycje jak:

- 4/ Zarys teorii wyznaczania czasów trwania złożonych procesów budowlanych;
- b/ Metoda pracy równomiernej przy realizacji budowli niejednorodnych;
- c/ Metoda dyrektywnego planowania rzeczowego w mieszkaniowym budownictwie uprzemysłowionym.

Dociekania naukowe zawarte w przytoczonych opracowaniach są niewątpliwie oryginalnym dorobkiem Autora świadczącym nie tylko o Jego wysokiej erudycji, ale również o Jego twórczym podejściu i umiejętności kształtowania teoretycznych zrębów organizacji procesów budowlanych. Dorobek ten znajduje swój wyraz również w dalszej twórczości naukowej Autora, a w szczególności w fundamentalnej Jego pracy z dziedziny organizacji pt. Organizacja produkcji budowlanej, o którym będziemy mówić w dalszej części opracowania.

Wiele miejsca w działalności naukowej Profesora, a następnie w Jego publikacjach zajmuje "poradnictwo organizacyjne" albo inaczej zastosowanie teoretycznego dorobku z dziedziny organizacji, w tym również organizacji procesów budowlanych w praktyce budowlanej. Funkcję transmisyjną w tym zakresie miały spełnić poradniki przeznaczone głównie dla projektantów organizacji budowy. Temu też celowi miały służyć opracowania o charakterze instrumentalnym. Dla egzemplifikacji tego nurtu działalności Jubilata można przytoczyć następujące opracowania:

- a/ Projektowanie organizacji budowy;
- b/ Projektowanie organizacji i mechanizacji robót;
- c/ Wytyczne organizacji budowy osiedli mieszkaniowych;
- d/ Wskaźniki techniczne i sposoby obliczeń projektowych do opracowania wstępnego projektu organizacji budowy;
- e/ Organizacja budowy hal żelbetowych w rusztowaniach przesuwnych;
- f/ Organizacja wznoszenia obiektów budowlanych z elementów prefabrykowanych.

Przytoczone prace stanowią bądź zbiór metod projektowania, bądź też zaleceń i rekomendacji wskazujących na pożądane rozwiązania organizacyjne przy stosowaniu ściśle określonych technologii wznoszenia budynków opartych na badaniach empirycznych Autora.

W działalności Profesora nie brak też prac będących wyrazem pewnej refleksji ogólnej nad rolą i znaczeniem organizacji jako czynnika intensyfikującego produkcję budowlaną w dobie obecnej, jak i w przyszłości. Owe ogólne rozważania można znaleźć np. w opracowaniu pt. "Organizacja jako jeden z głównych czynników wzrostu efektywności budownictwa" czy też w pracy pt. "Wizja technologii potencjału i organizacji budownictwa w Polsce ok. 2000 roku".

Niebywałą wręcz pracowitość i rzetelność warsztatową wykazuje nasz czcigodny Jubilat pisząc wiele podręczników i rozpraw z dziedziny technologii, organizacji i ekonomiki budownictwa.

W interesującej nas dziedzinie niewątpliwie na uwagę zasługują m.in. następujące opracowania:

- Planowanie i organizacja w budownictwie (3 kolejne wydania PWN); jest to skrypt dla studentów wyższych uczelni technicznych;
- Organizacja procesów budowlanych. Jest to podręcznik dla studentów wyższych szkół technicznych i akademii rolniczo-technicznych wydany w 1979 roku, również przez PWN;
- i wreszcie książka pt. "Organizacja produkcji budowlanej" wydana w 1982 roku przez wydawnictwo "Arkady".

Przytoczone wyżej dzieła stanowią praktyczną realizację przekonań Profesora, który we wstępnej części książki "Organizacja produkcji budowlanej" tak je formułuje - cytując: "działalność pracowników nauki powinna zawierać zarówno pracę badawczą, jak i dydaktyczną. Naukowiec powinien dzielić się z innymi naukowcami swym dorobkiem naukowym, przekazywać go studentom oraz osobom pracującym zawodowo, aby uzupełniać i aktualizować ich wiedzę".

W istocie ładunek wiedzy, którą zawierają owe opracowania, sposób jej przedstawienia, język, ujęcia graficzne - wszystko to sprawia, że są to dzieła niezwykle cenne i komunikatywne i jako takie - zgodnie z dążeniami Profesora - służą innym pracownikom naukowym, studentom oraz osobom pracującym w budownictwie.

Wertując strony książek napisanych przez Profesora, Czytelnik z łatwością zauważa niezwykle wręcz dbałość o rzetelność warsztatu naukowego, o świeżość i jasność wywodu, o poprawność języka, a nade wszystko o trafność struktury tematycznej dzieła. Organizacja produkcji budowlanej jako dyscyplina znalazła w Profesorze L. Rowińskim utalentowanego współtwórcę i propagatora.

Na podstawie analizy niektórych publikacji oraz wspomnianych wyżej trzech podręczników można podjąć pewną próbę przedstawienia niektórych poglądów Profesora.

Będzie to oczywiście próba i to niepełna, mająca raczej charakter ilustracyjny niż wyważonej i rzetelnej syntezy.

Profesor L. Rowiński uważa się nie tylko za teoretyka, ale również i za pragmatyka i zajmuje się problematyką organizacji na niżej szczeblu abstrakcji, bowiem na tym szczeblu organizacja staje się bezpośrednio przydatna w praktyce życia gospodarczego. W swych teoretycznych wywodach nawiązuje do dotychczasowych osiągnięć nauk organizacji i zarządzania i to zarówno do dorobku krajowego, jak i zagranicznego. Również nawiązuje do krajowego dorobku z dziedziny organizacji budownictwa podkreślając ogromne zasługi na tym polu swego Nauczyciela prof. Aleksandra Dyżewskiego, Kierownika Katedry Organizacji i Mechanizacji Budowy Politechniki Warszawskiej.

Dzisiejszy Jubilat jest niewątpliwie najbardziej twórczym i pracowitym uczniem prof. Dyżewskiego, o czym może świadczyć jego wielki dorobek. Zdaniem Profesora L. Rowińskiego - istnieje konieczność rozgraniczenia pojęcia organizacji, która przenika i splata się często z problematyką technologiczną w sposób nierozłączny i stanowi jej integralną część. Wobec tego uznaje, że organizacja związana z wykonawstwem poszczególnych elementów budowlanych lub elementów obiektów, powinna być zaliczana do technologii i łącznie z nią rozpatrywana. Natomiast w przypadku gdy procesy technologiczne trzeba synchronizować i harmonizować przy realizacji poszczególnych obiektów lub zespołów obiektów, mamy do czynienia z organizacją i zarządzaniem.

Oprócz organizowania i planowania przebiegu zadań produkcyjnych do problematyki organizacyjnej prof. L. Rowiński zalicza ponadto: organizację przedsiębiorstw budowlanych, organizację działalności zakładów produkcji elementów budowlanych, organizację zaopatrzenia i usług, organizację kontroli technicznej, zarządzanie działalnością inwestycyjną i przedsiębiorstw, optymalizację decyzji modelowania procesów organizacji w problematyce kierowania i zarządzania oraz systemy informacyjne i informatyczne dla potrzeb zarządzania.

W problematyce organizacji budownictwa - jak dowodzi tego prof. L. Rowiński - najszerszy zakres zajmują procesy budowlane, które charakteryzują się różnym stopniem złożoności. Organizacja procesu budowlanego to odpowiednio dobrany zespół czynników w postaci wykonawców wyposażonych w odpowiednie narzędzia pracy oraz metod technologicznych i organizacyjnych, dzięki którym uzyskuje się pożądaný rezultat. Rozwiązań organizacyjnych może być zawsze kilka. Obowiązkiem organizatorów jest opracowanie najwłaściwszej organizacji dla konkretnych potrzeb i warunków. Organizacja taka - jedna z wielu możliwych - zapewniająca najlepsze wyniki działań - to organizacja optymalna. Ogólnie można stwierdzić, że właśnie tej sprawie, a więc zastosowaniu najlepszych rozwiązań organizacyjnych opartych na znajomości teoretycznych zagadnień organizacji poświęcił Profesor 400 stron swej książki pt. Organizacja produkcji budowlanej. Książka ta praktycznie wyomerpuje wszystkie zasadnicze zagadnienia organizacji produkcji budowlanej. Składa się ona z 12 podstawowych rozdziałów. W czterech rozdziałach początkowych omawia i charakteryzuje Autor organizację jako dyscyplinę naukową, jej podstawowe zasady teoretyczne, podaje następnie ogólne informacje o organizacji wykonawstwa budowlanego oraz przedstawia metody badań i obserwacji przy organizowaniu procesów budowlanych.

Na tle tych ogólnych rozważań w rozdziałach od piątego do dwunastego porusza problemy bezpośrednio związane z organizacją produkcji budowlanej, charakteryzując metody organizacji i graficzne ujęcia rozwiązań organizacyjnych, m.innymi harmonogramy i sieciowe metody organizacji i planowania produkcji budowlanej.

Wiele uwagi poświęca Prof. Rowiński planowaniu produkcji budowlanej, ilustrując zasady planowania na przykładzie ustalania dyrektywnych czasów wykonania wybranych procesów, konstrukcje monolityczne, prefabrykowane o różnej technologii wykonania.

Oddzielnym niezwykle ważnym zagadnieniem warunkującym sprawny przebieg procesów produkcyjnych na budowie jest zagospodarowanie placu budowy. Wszystkie elementy wchodzące w zakres zagospodarowania placu budowy zostały przez Autora szczegółowo omówione i zilustrowane. Podobnie omówiono wytwórnie produkcji pomocniczej i bazy usługowe. W rozdziałach końcowych przedstawione jest operatywne zarządzanie budową oraz dokumentacja technologiczno - organizacyjna.

Otrzymałiśmy więc od Profesora L. Rowińskiego dojrzałe i rzetelne studium wzbogacające naszą wiedzę i naszą znajomość teoretycznych i praktycznych aspektów produkcji budowlanej. Należy Mu się nasza wdzięczność.

Na zakończenie warto podkreślić nieustraszoną aktywność Profesora w różnych przejawach życia naukowego w dziedzinie organizacji zarządzania zarówno w Komitetach PAN, jednostkach uczelnianych i międzyuczelnianych, w radach naukowych, jak również w działalności stowarzyszeniowej. Tak znaczna aktywność w życiu regionalnego i ogólnopolskiego środowiska naukowego wymaga niezwyklej energii i dobrego zdrowia. Życzymy, aby zachował je na dalsze lata życia.